

FINANCIAL LEVERAGE (LEVER) AS A SIGNIFICANT REGULATORY MECHANISM OF THE COMPANY'S OWN AND BORROWED CAPITAL RATIO

Tsaava G. - Prof., **Burdiashvili R.** – Prof.
Georgian Technical University

RESUME

1. An enterprise that uses only its own capital has the highest financial stability, but limits its development and does not use the financial possibilities of increasing profits on invested capital.

2. An enterprise using the borrowed capital has a higher financial potential for its development and increased financial profitability of its activities, but it generates a greater financial risk and a threat of bankruptcy.

3. Financial leverage characterizes the use of the company's borrowed funds, which affects the change in the coefficient of return on equity. The use of 62% of borrowed funds by the company in the total equity capital provides 18% of the financial return on equity, and it also corresponds to the ratio of the "golden ratio" (63% - 38%).

4. the knowledge of the mechanism of financial leverage influences on the level of profitability of own capital and the level of financial risk increases purposefully to manage both the value and the structure of capital to the enterprise.

Key words: Financial leverage, equity, debt sources of financing, company life-cycle.

ინოვაციური ფინანსური ინსტრუმენტები მცირე ბიზნესის მხარდასაჭერად

ნიკოლოზ ტატიშვილი
სტუდენტორი

რეზიუმე

ადგილობრივ საქონელზე მოთხოვნის შემცირების პირობებში ორგანიზაციები ამცირებენ მეცნიერებატევადი პროდუქციის გამოშვებას და უპირატესობას ანიჭებენ ტექნიკურად უფრო მარტივ და იაფ წარმოებას. მცირდება ტექნოლოგიური დონის წარმოების მოცულობა, რომლის ტექნოლოგიური ბირთვია ელექტრონული მრეწველობა, გამოთვლითი, ოპტოელექტრონული და ლაზერული წარმოება, პროგრამული უზრუნველყოფა, ტელეკომუნიკაციები, რობოტების წარმოება.

ინოვაციური განვითარების გარეშე ჩვენი ქვეყნის ჩამორჩენილობის პრობლემა ვერ მოგვარდება. აუცილებელია შეიქმნას სახელმწიფო ინოვაციური პოლიტიკა, რომლებიც გააერთიანებს ბაზრის ყველა მონაწილის ძალისხმევას ინოვაციური საქმიანობის გასაძლიერებლად.

ასევე აუცილებელია გარკვეული შეღავათების შემოღება იმ საკრედიტო დაწესებულებებისათვის, რომლებიც ზოგადად ინოვაციურ პროექტებს და კერძოდ, მცირე ბიზნესის ინოვაციურ პროექტებს აფინანსებენ.

საკვანძო სიტყვები: ინოვაცია, მცირე საწარმო.

შესავალი

ინოვაციური საქმიანობის წამახალისებელი საერთო გარემოს შექმნა ხელს უწყობს ინოვაციური საწარმოებისა და ინოვაციური პროექტების რაოდენობის ზრდას, და, აქედან გამომდინარე, საბანკო მომსახურების თვალსაზრისით რაღაც თავისებური საბაზრო სეგმენტის ჩამოყალიბებას. ამ სეგმენტის ასათვისებლად საკრედიტო დაწესებულებები ცდილობენ შეიმუშაონ საკუთარი სტრატეგია და ტაქტიკა, და შეიძლება ცალკე შექმნან მომსა-

ხურებათა კომპლექტი. ყოველივე ეს ხელს უწყობს ინოვაციური მცირე საწარმოების უკეთ დაკმაყოფილებას.

რაც შეეხება ინოვაციური პროცესის საბანკო მხარდაჭერის საკანონმდებლო და ნორმატიულ მონესრიგებას, ის შედგება ორი ქვესისტემისაგან: ერთი აწესრიგებს შეღავათების მინიჭებას იმ ბანკებისათვის, რომლებიც ემსახურებიან ინოვაციურ საწარმოებს, მეორე კი ადგენს მოთხოვნებს ინოვაციურ კლიენტებთან ჩატარებული საბანკო ოპერაციებისათვის. მაგალითად, კანონით და შესაბამისი კანონქვემდებარე აქტებით შეიძლება დაწესდეს საგადასახადო შეღავათები იმ ბანკებისათვის, რომლებიც ემსახურებიან ინოვაციურ საწარმოებს, ამასთან ასეთ საკრედიტო დაწესებულებებს უნდა დაევალოს ამ კლიენტებთან ჩატარებული ოპერაციების საკომისიოს ტარიფების გარკვეული შემცირება (რაც ასევე ჩაიწერება ნორმატიულ აქტში).

ინოვაციების ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესება და კადრების მომზადების ხელშეწყობა წაახალისებს ინოვაციურ პროცესში ბანკების მონაწილეობას, როგორც ეს ხდება საბანკო ინვესტირების დროს, ე. ი. მთელი ინოვაციური საქმიანობის გაძლიერებით, სხვადასხვა სტრუქტურებისა და სუბიექტების მიერ მისი მხარდაჭერით. ინოვაციურ ეკონომიკაში მთელი განათლების სისტემა, განსაკუთრებით კი უმაღლესი განათლების სისტემა ისე უნდა იყოს აგებული, რომ შეიცავდეს სხვადასხვა დარგებში ინოვაციათა აუცილებლობის განმარტებებსა და მტკიცებულებებს სხვადასხვა კუთხით. სხვა გარემოებებთან ერთად ერთობლივი ზემოქმედების შედეგად კადრების მომზადების სისტემას შეუძლია კიდევ უფრო შეუწყოს ხელი ინოვაციური საქმიანობის გაძლიერებას.

ზუსტად მცირე საწარმოების მიერაა შემუშავებული და განვითარებული მრავალი ინოვაციური ტექნოლოგიების გამოყენება. თუმცა, მათ ფინანსური სტაბილურობის მცირე მარაგი აქვთ, და მათ განსაკუთრებული მიდგომა ჭირდებათ საკრედიტო დაბანდების მხრივ კომერციული ბანკებიდან. ეს განსაკუთრებით ეხება ინოვაციურ პროექტებს, რომლებიც შემუშავებულია მცირე ბიზნესის საწარმოების მიერ.

პირითადი ტექსტი

მცირე და საშუალო ბიზნესი ევროკავშირის ქვეყნების ბიზნესის 70 პროცენტზე მეტს შეადგენს. ეს მართლაც შთამბეჭდავი რიცხვი უდაოდ მეტყველებს იმაზე, თუ რა დიდი მნიშვნელობის ფენომენთან ასოცირდება ბიზნესის ეს სეგმენტი. ანალოგიურის თქმა შეიძლება ამერიკისა და აზიის განვითარებული ქვეყნების ეკონომიკებზეც.

თუმცა, მცირე ბიზნესი იმიტომაც არის მცირე, რომ მას არ გააჩნია სათანადო რესურსები, უნარები და ფინანსები, რათა გაუმკლავდეს იმ დიდ გამოწვევებს, რომლებსაც საზოგადოების განვითარება წარმოშობს. არაერთი გამოკვლევა ცხადყოფს, რომ წარმოების განვითარების ხელისშემშლელ ფაქტორთა შორის ფინანსებზე ხელმისაწვდომობა მცირე და საშუალო ბიზნესის საქმიანობაში უმთავრესი პრობლემაა, რაც ხელს უშლის მათ სხვა რესურსების მობილიზებასა და განვითარებაში.

წინამდებარე სტატიის მიზანია, იმ გამოცდილების მიმოხილვა, რაც დაგროვდა და ინტენსიურად გამოიყენება ევროკავშირის ქვეყნებში ბიზნესის, განსაკუთრებით კი მცირე და საშუალო ბიზნესის ფინანსებზე ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფის, კვლევებისა და ინოვაციების განვითარების ხელშეწყობისათვის.

მიუხედავად საკითხის აქტუალობისა, ჩვენს ქვეყანაში ბიზნესის დაფინანსების, ისე როგორც ინოვაციების სტატისტიკა, სამწუხაროდ სტატისტიკური საქმიანობის პრიორიტეტულ სფეროთა კატეგორიაში ჯერ კიდევ არ ფიგურირებს. თუმცა, ასეთი სტატისტიკა ერთნაირად სჭირდება მცირე ბიზნესს, რათა შეძლოს სწორი პრიორიტეტების განსაზღვრა თავის საქმიანობაში, ფინანსურ შუამავლებს, რათა შეძლონ ინოვაციური ფინანსური ინსტრუმენტების შეთავაზება ბიზნესისათვის, და პოლიტიკის გამტარებლებს, რა თა უკეთ დაინახონ ნაკლოვანებები, რაც ხელს უშლის მცირე ბიზნესის, განსაკუთრებით კი ინოვაციური მცირე ბიზნესის განვითარებას ქვეყანაში. შესაბამისად, სტატიაში გამოყენებულია სტატისტიკური ინფორმაციის სხვა წყაროები; კერძოდ, კი მსოფლიო ბანკის ეგიდით 3-4

წელიწადში ერთხელ ჩატარებული საწარმოთა გამოკვლევების შედეგები.

დაფინანსების სიმწირე - ბიზნესის განვითარების მთავარი ბარიერი. ევროპა, ხარჯავს რა 0.8 პროცენტით ნაკლებს თავისი მთლიანი შიდა პროდუქტისა კვლევებსა და ინოვაციებზე, ვიდრე აშშ და 1.5 პროცენტით ნაკლებს, ვიდრე იაპონია, აღიარებს, რომ შესაძლოა იგი სულ უფრო ნაკლებად მიმზიდველი გახდეს საუკეთესო მკვლევარებისა და ნოვატორებისათვის. აქედან გამომდინარე, 2014-2020 წლების საბიუჯეტო პერიოდი შთამბეჭდავი პროგრამებითა და დაფინანსებით არის აღსანიშნავი. გათვალისწინებულია, რომ 2014-2020 წლების საბიუჯეტო პერიოდის თანხამ, ეროვნული სტრუქტურებისა და სხვა კერძო ინვესტიციების თანხების ჩათვლით, 450 მლრდ ევრო უნდა შეადგინოს.

პრობლემის უკეთ გაანალიზებისა და ადეკვატური გადაწყვეტილებების მიღების მიზნით, 2008 წლიდან ევროკომისია და ევროპის ცენტრალური ბანკი ყოველწლიურად ატარებენ ფინანსებზე წვდომის გამოკვლევას, რომელიც საკმაოდ დეტალურ ინფორმაციას იძლევა ამ საკითხში საწარმოების მდგომარეობისა და მათი მისდამი დამოკიდებულების შესახებ. 2016 წლის გამოკვლევის შედეგად, ევროკავშირის მასშტაბით გამოკვლეული საწარმოები საკუთარი ბიზნესისათვის ხელისშემშლელ ფაქტორთა შორის მეხუთე ადგილზე ფინანსებზე წვდომის არასაკმარისობას (13 %) ასახელებენ. თუმცა, არანაკლები პრობლემაა მომხმარებლის პოვნა (20%), დასაქმებულთა/მენეჯერთა არასაკმარისი კვალიფიკაცია (17%), რეგულაციები (16%), კონკურენცია (15%) და სხვ.

საქართველოში ანალოგიური პრობლემის კვლევა, როგორც ზემოთ აღვნიშნეთ, არ ტარდება. თუმცა, მსოფლიო ბანკის ეგიდით 3-4 წელიწადში ერთხელ ტარდება მცირე, საშუალო და დიდი საწარმოების შერჩევითი გამოკვლევა, რომლის მონაცემები კარგად უჩვენებს, თუ რამდენად მწვავეა ფინანსებზე წვდომის პრობლემა ამ საწარმოებში, რამდენად ხშირად სარგებლობენ საწარმოები ბანკის სესხებით, რა უშლით მათ ხელს დაფინანსების ამ წყაროს გამოყენებაში და ა.შ.

დასკვნა

ამრიგად, დასკვნის სახით შეიძლება ითქვას, რომ ჩვენი ქვეყნის ინოვაციური სფეროს მდგომარეობა არადამაკმაყოფილებელია, რაც იმის შედეგია, რომ საქართველოში რეფორმების წლებში მეცნიერების დაფინანსება შემცირდა მრავალჯერ და მაღალტექნოლოგიური სექტორის განვითარების დონე 10-25 წლით ჩამორჩენილი აღმოჩნდა.

ინოვაციური განვითარების გარეშე ჩვენი ქვეყნის ჩამორჩენილობის პრობლემა ვერ მოგვარდება. აუცილებელია შეიქმნას სახელმწიფო ინოვაციური პოლიტიკა, რომლებიც გააერთიანებს ბაზრის ყველა მონაწილის ძალისხმევას ინოვაციური საქმიანობის გასაძლიერებლად.

ისეთი სუბიექტები, რომლებსაც შეუძლიათ მონაწილეობა მიიღონ ინოვაციური სფეროს გაძლიერებაში, მაგრამ ამჟამად თითქმის არ არიან ჩართული ინოვაციურ პროცესში, არის საქართველოს კომერციული ბანკები და მიკროსაფინანსო ორგანიზაციები.

ნაშრომში შეთავაზებულია საკრედიტო დაწესებულებებისათვის ისეთი შეღავათების დაწესების კრიტერიუმები, რომლებიც ხელს შეუწყობს მცირე საწარმოებისთვის ინოვაციური პროექტების განვითარებას:

- ინოვატორ კლიენტებთან განხორციელებული ოპერაციების ასორტიმენტი;
- ინოვატორ კლიენტთა რაოდენობა;
- ყოველ ინოვატორ მცირე საწარმოსთან ჩატარებული ოპერაციების რაოდენობა;
- შესაბამისი ოპერაციების მოცულობა ფულადი გამოხატულებით;

ინოვატორ მცირე საწარმოებთან ჩატარებული ოპერაციების ხვედრითი წილი ამ სახის ოპერაციების საერთო მოცულობაში.